

BRANDWEER

Brandweeracademie

Jaaroverzicht fatale woningbranden 2014

Voorwoord

Voor u ligt het jaaroverzicht fatale woningbranden 2014. Dit keer in een andere vorm dan de lijvige jaarrapporten die u sinds 2008 van ons gewend bent. Voor deze verandering hebben we een aantal redenen die ik graag kort met u deel.

Het bleek dat de rapporten over fatale woningbranden een veel grotere doelgroep interesseerden dan alleen het brandweerveld waarvoor de rapporten oorspronkelijk bedoeld waren. Terwijl het brandweerveld vaak behoefte had aan specifiekere of speciaal op het verzorgingsgebied toegesneden informatie, waren de jaarrapporten voor andere geïnteresseerden juist weer te omvangrijk en gedetailleerd. Met het presenteren van de analyse en resultaten van het onderzoek naar de fatale woningbranden in 2014 in deze vorm, verwachten we dat de resultaten voor een bredere doelgroep toegankelijk zijn.

Met de brandweerkorpsen maken wij nadere afspraken om voor beleidsondersteuning te kunnen beschikken over gedetailleerdere en op het verzorgingsgebied toegesneden specifieke informatie over fatale woningbranden.

Wij bedanken de teams brandonderzoek en de brandweerkorpsen die bij de betreffende fatale woningbranden betrokken waren voor hun medewerking aan het onderzoek.

René Hagen
lector Brandpreventie

Colofon

Uitgave van de Brandweeracademie van het Instituut Fysieke Veiligheid, oktober 2015

Tekst en onderzoek: Margrethe Kobes

Projectleiding: Margrethe Kobes

Eindverantwoording: René Hagen

Contact: infopuntveiligheid@ifv.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Brandkenmerken	5
2.1	Brandoorzaken en voorwerp waarin brand ontstaat	5
2.2	Ruimte waarin brand ontstaat	6
2.3	Momenten van ontstaan, van melden en opkomsttijd	6
2.4	Dynamiek van brand en schade	8
3	Gebouwkenmerken	10
3.1	Type woning	10
3.2	Bouwjaar en eigendomssituatie	11
3.3	Rookmelders	11
3.4	Invloed van bouwkundige kenmerken	12
4	Menskenmerken	13
4.1	Gewonden en in eerste instantie geredde slachtoffers	13
4.2	Woonsituatie, geslacht en leeftijd	13
4.3	Mate van zelfredzaamheid	14
4.4	Wijze van ontdekken van de brand	15
4.5	Locatie van slachtoffers en vluchtpoging	15
4.6	Moment en plaats van overlijden	16
4.7	Situatie slachtoffer en factor van fataliteit	16

1 Inleiding

De Brandweeracademie van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) verzamelt structureel data over fatale woningbranden in Nederland. Daarbij werkt de Brandweeracademie samen met de bij de betreffende branden betrokken brandweerkorpsen en teams brandonderzoek. Zij leveren aan de hand van een vragenlijst de gegevens over de fatale woningbranden. De respondenten worden benaderd op basis van informatie uit persberichten over een fatale woningbrand in hun regio. Daardoor worden ook de fatale woningbranden in kaart gebracht waarbij de brandweer geen hulp heeft verleend, bijvoorbeeld omdat de brand bij het ontdekken al gedoofd was.

Type woningbrand	Aantal branden	Aantal doden
Fatale woningbrand	30	30
Woningbrand als gevolg van (zelf)doding	21	22
Totaal	51	52

In 2014 hebben 51 woningbranden met dodelijke afloop plaatsgevonden. Hierbij waren in totaal 52 doden te betreuren. Bij 21 branden met in totaal 22 doden is sprake van een woningbrand als gevolg van (zelf)doding en deze branden vormen daarmee geen onderdeel van de analyse van fatale woningbranden 2014.

Een fatale woningbrand is een brand waarbij dodelijke slachtoffers als gevolg van brand zijn te betreuren, die heeft plaatsgevonden in een gebouw met een woonfunctie of in een ander 'woongerelateerd' object¹ en die niet door opzet is veroorzaakt².

Bij 30 branden met in totaal 30 doden is sprake geweest van een fatale woningbrand. Deze fatale woningbranden hebben plaatsgevonden in 18 verschillende veiligheidsregio's. De veiligheidsregio's met de meeste fatale woningbranden zijn Veiligheidsregio Utrecht (4 fatale woningbranden) en Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (3 fatale woningbranden).

Bij 4 fatale woningbranden met in totaal 4 doden is sprake van een vermoeden van een natuurlijke dood, waarbij het slachtoffer mogelijk onwel is geworden en er brand is ontstaan: 2 maal met koken als brandoorzaak, 1 maal veroorzaakt door roken en 1 maal veroorzaakt door kaarsen. Deze branden zijn wel in de analyse meegenomen, omdat de woningbrand een direct gevolg is van de onwelwording en het moment van overlijden niet duidelijk is (voor of na het ontstaan van brand)³.

Hierna worden de gegevens⁴ over de brandkenmerken, gebouwkenmerken en menskenmerken van de fatale woningbranden in 2014 weergegeven.

1 Als criterium voor 'woonfunctie'/woongerelateerd' geldt dat er sprake moest zijn van min of meer permanente bewoning en van bekendheid van het slachtoffer met de omgeving. Fatale woningbranden in verzorgingstehuizen zijn zodoende meegenomen in het onderzoek, maar branden in (bijvoorbeeld) ziekenhuizen niet. Fatale woningbranden in stacaravans en schuren (mits behorend bij een woning) zijn ook in het onderzoek meegenomen.

2 Dit zijn de woningbranden met fatale afloop waarvoor vaststaat dat geen sprake was van brandstichting, moord of zelfmoord. Onder 'brandstichting' wordt hier moedwillige brandstichting door toerekeningsvatbare volwassenen verstaan; uitgesloten zijn, bijvoorbeeld, branden die door spelende kinderen of verwarde volwassenen zijn veroorzaakt. Met opzet veroorzaakte woningbranden met fatale afloop zijn van het onderzoek uitgesloten.

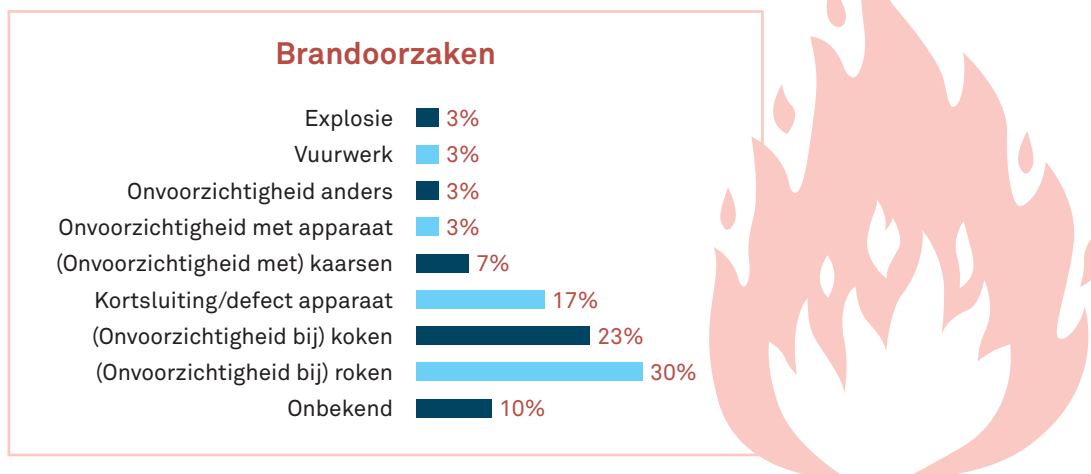
3 Twee andere incidenten waar sprake is van een overleden persoon die onwel geworden is zijn niet in de tabel en de verdere analyse meegenomen. Bij het eerste incident is een persoon onwel geworden tijdens het koken, waardoor de pan droog kookte en een rookmelder is geactiveerd. Er is geen sprake geweest van een daadwerkelijke woningbrand. Bij het tweede incident is in de gang van een verzorgingstehuis brand ontstaan door brandstichting, waarna een bewoner in een appartement onwel is geworden. Het is niet duidelijk of er een direct verband is tussen het overlijden en de brand.

4 De percentages zijn weergegeven in afgeronde getallen, waardoor de optelsom van de percentages in de figuren niet overal 100% is.

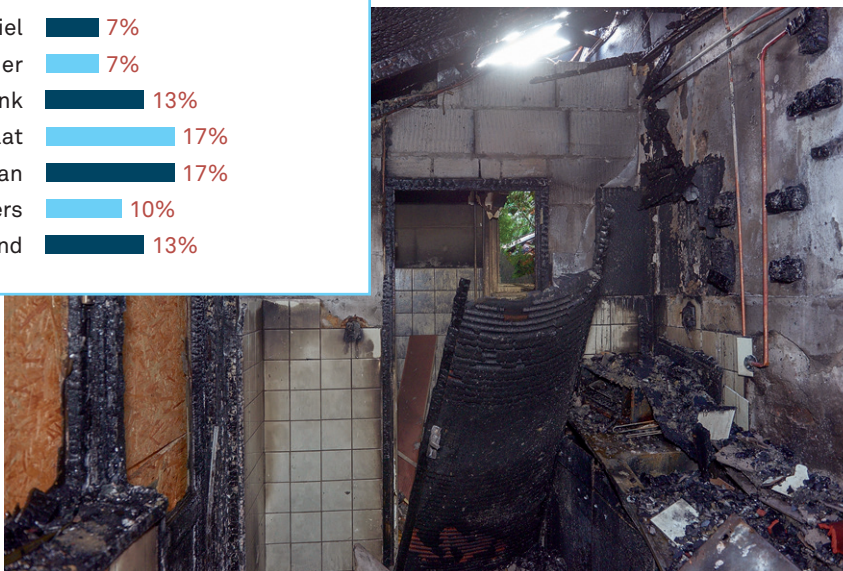
2 Brandkenmerken

2.1 Brandoorzaken en voorwerp waarin brand ontstaat

In 2014 zijn de meeste fatale woningbranden ontstaan door onvoorzichtigheid bij roken (30%) en koken (23%) en door kortsluiting of een defect apparaat (17%).

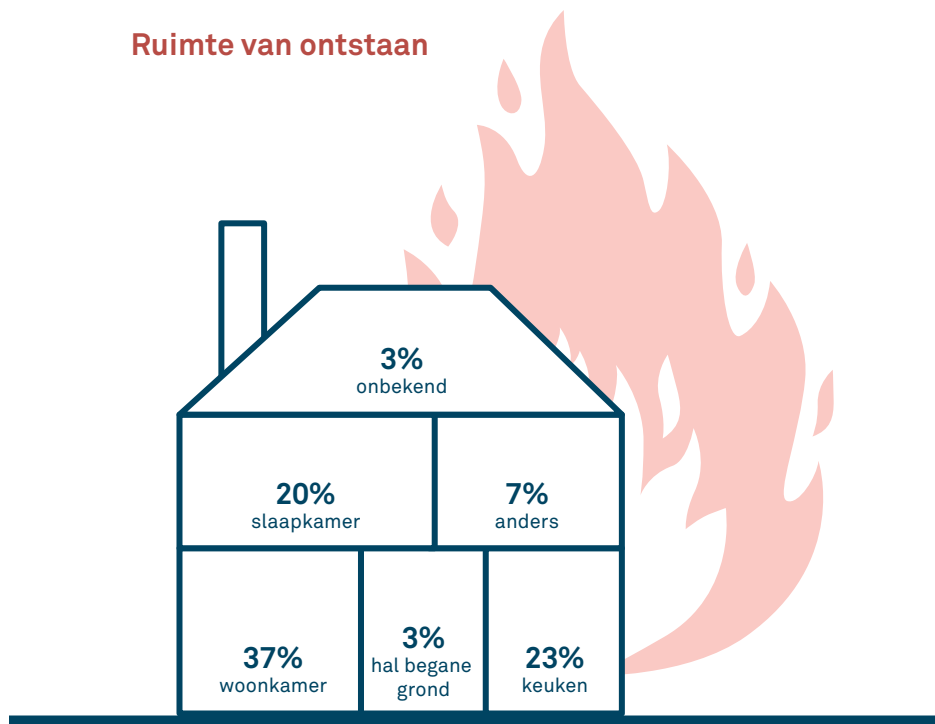

Fatale woningbranden zijn in 2014 vooral ontstaan in een pan of frituurpan (17%), een elektrisch apparaat (17%) en een stoel of bank (13%). De elektrische apparaten waarin brand is ontstaan zijn een kookplaatje, een stekkerverdeeldoos, een videorecorder of versterker, een wekkerradio en een computer. In de categorie 'anders' vallen vuurwerk, een afvalbak en een kaars.

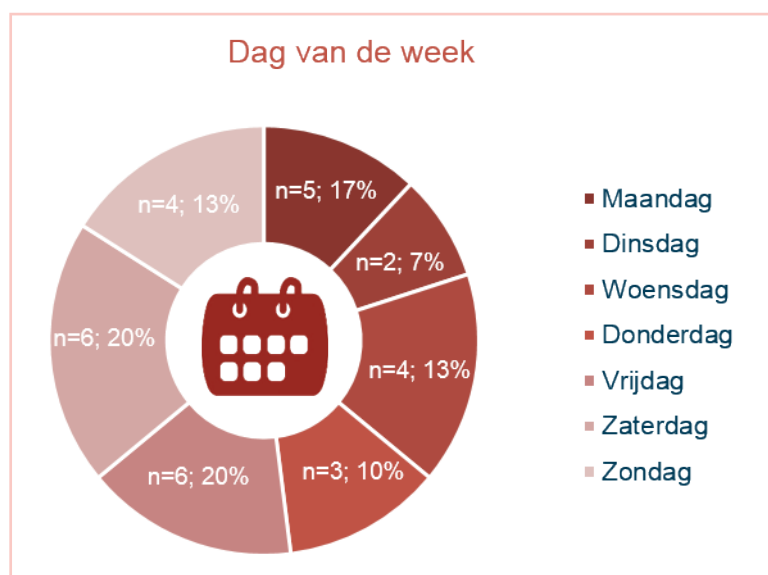
2.2 Ruimte waarin brand ontstaat

Bijna twee vijfde (37%) van de fatale woningbranden is ontstaan in de woonkamer, bijna een kwart (23%) in de keuken en een vijfde is in de slaapkamer ontstaan. In de categorie 'anders' vallen branden die zijn ontstaan in een kelderbox en in een computerkamer.

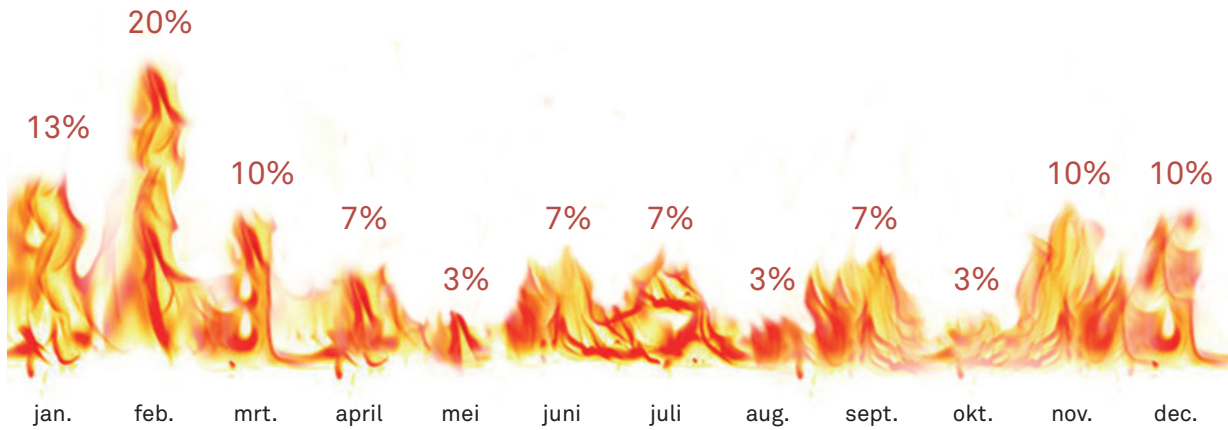
2.3 Momenten van ontstaan, van melden en opkomsttijd

Eén op de vijf fatale woningbranden heeft op vrijdag of zaterdag plaatsgevonden.

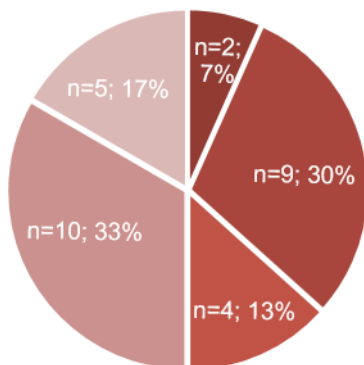
In 2014 heeft één op de vijf fatale woningbranden plaatsgevonden in februari. Een enkele vond plaats in mei, augustus en oktober.

Maand van het jaar

Eén derde van de fatale woningbranden is vermoedelijk meer dan 30 minuten voor de melding aan de brandweer ontstaan. Bijna één derde (30%) is vermoedelijk 5 tot 15 minuten voor de melding aan de brandweer ontstaan.

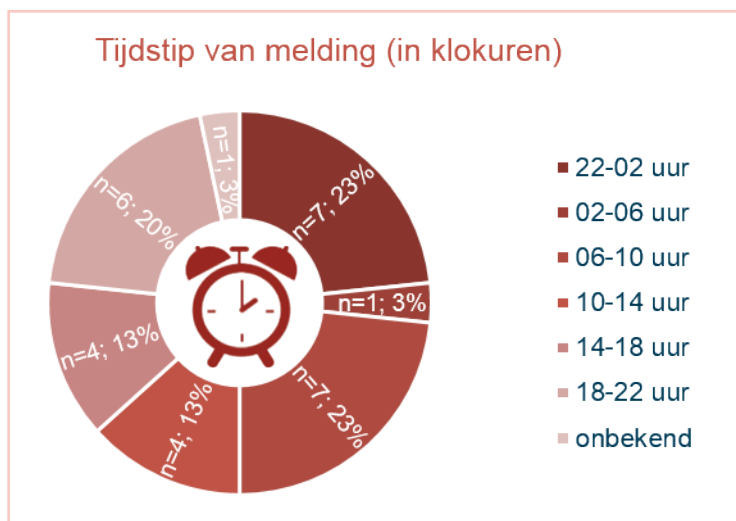
Vermoedelijk moment van ontstaan

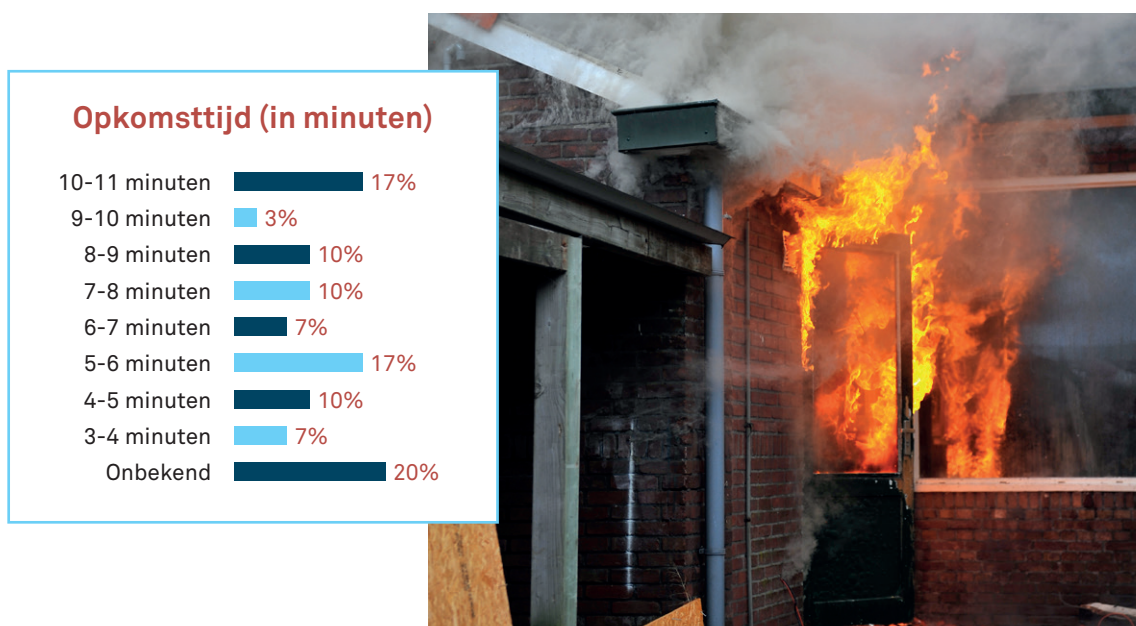
- 1-5 minuten voor de melding aan de brandweer
- 5-15 minuten voor de melding aan de brandweer
- 15-30 minuten voor de melding aan de brandweer
- Meer dan 30 minuten voor de melding aan de brandweer
- Totaal onbekend

De meeste fatale woningbranden zijn aan de brandweer gemeld tussen 22:00 en 02:00 uur (23%), tussen 06:00 en 10:00 uur (23%) en tussen 18:00 en 22:00 uur (20%).

De gemiddelde opkomsttijd bij de fatale woningbranden in 2014 is 6,6 minuten (sd = 2,4), uitgaande van opkomsttijden die zijn afgerond op hele minuten. Bij de helft van de fatale woningbranden was de brandweer binnen 8 minuten na melding ter plaatse.

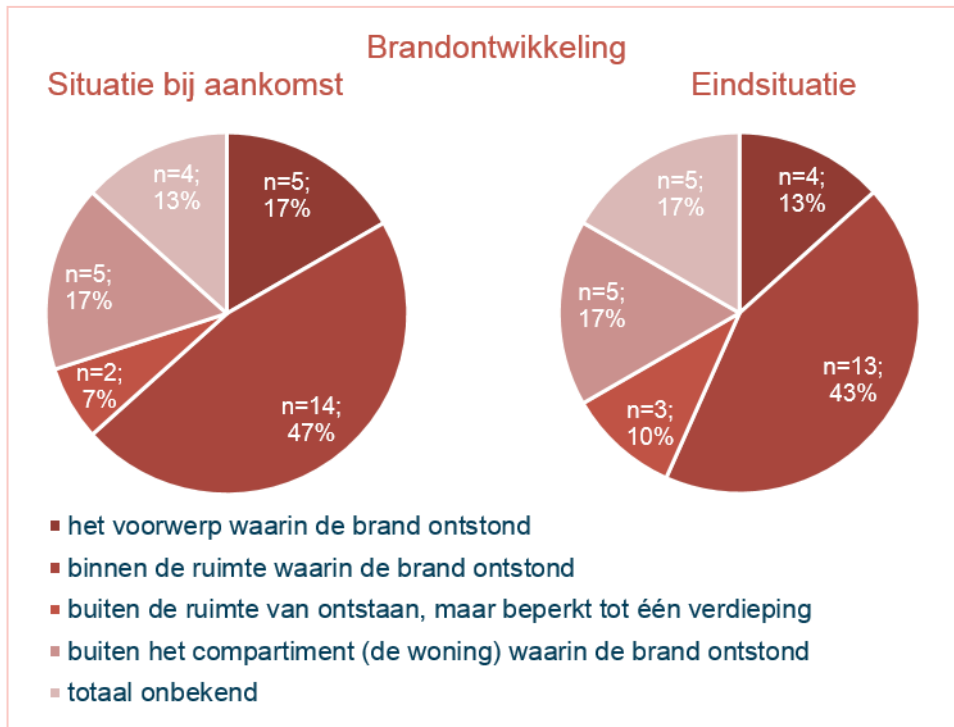
2.4 Dynamiek van brand en schade

Bij ruim een kwart van de fatale woningbranden (27%) is aangegeven dat de brand bij aankomst van de brandweer al uit was (doorgaans aangeduid als 'gesmoord'). Bij nog 3 andere fatale woningbranden (10%) is aangegeven dat er geen bluspoging is ondernomen, maar het is niet duidelijk of de brand bij aankomst nog woedde. Bij 3 andere fatale woningbranden (10%) is niet bekend of er een bluspoging is uitgevoerd.

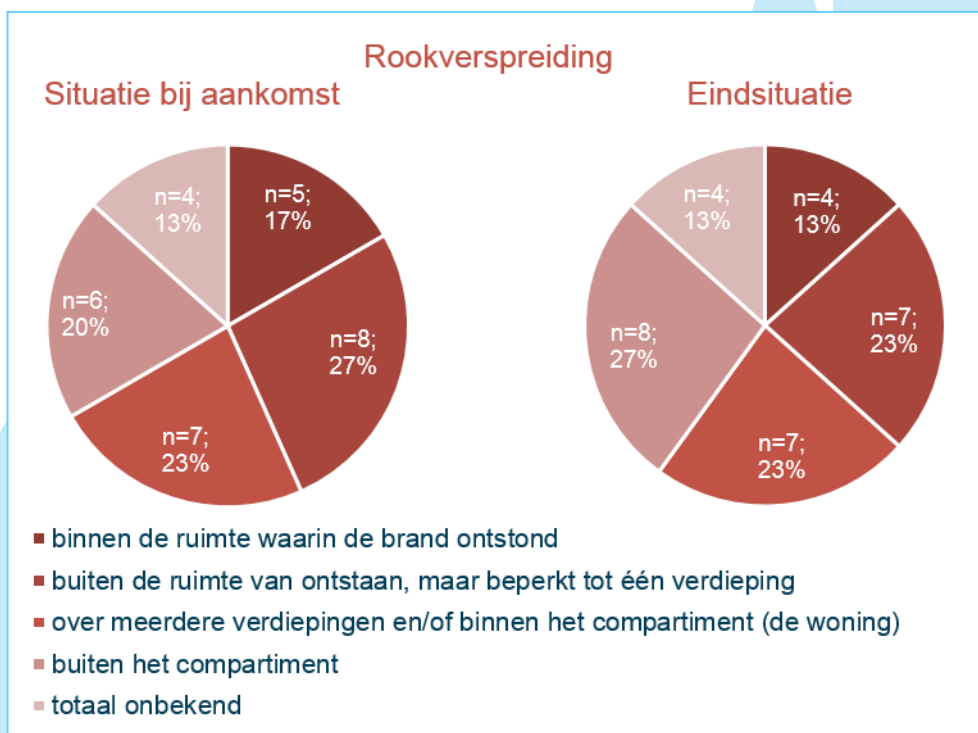
De meeste fatale woningbranden (64%) waren bij aankomst van de brandweer beperkt tot de ruimte waarin de brand was ontstaan⁵. Bij bijna een vijfde van de fatale woningbranden (17%) was de brand beperkt tot het voorwerp waarin de brand was ontstaan. Na aankomst van de brandweer heeft de brand zich in de meeste gevallen niet verder uitgebreid.

⁵ Inclusief de fatale woningbranden die beperkt waren tot het voorwerp waarin de brand was ontstaan.

De rookverspreiding was bij aankomst van de brandweer in bijna een vijfde van de fatale woningbranden (17%) nog beperkt tot de ruimte waarin de brand was ontstaan. In een beperkt aantal gevallen (10%) heeft de rook zich gedurende de brandweerinzet verder verspreid.

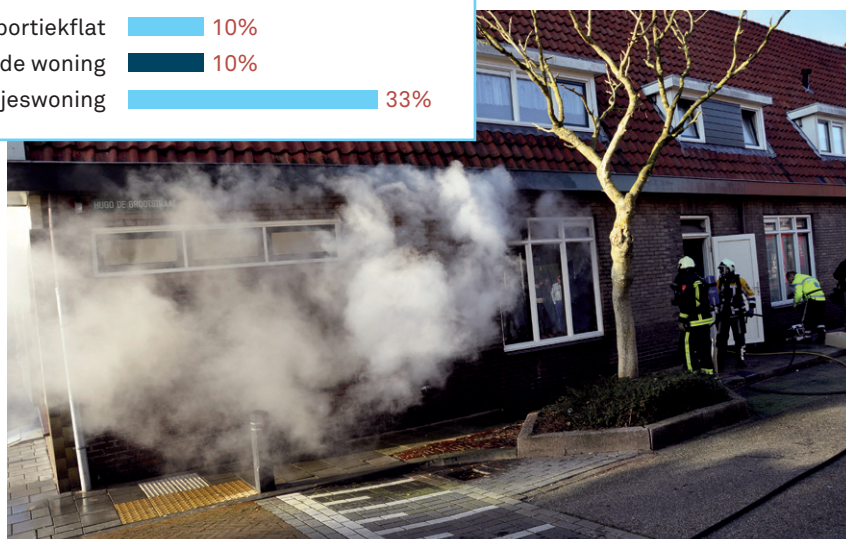
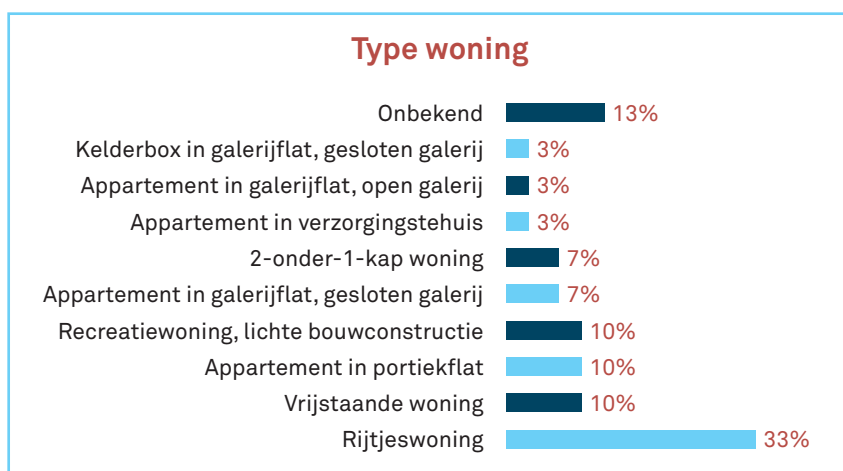

Bijna een kwart van de fatale woningbranden (23%) heeft geleid tot schade bij de burens. In de meeste gevallen was sprake van rookschade (20%) en soms was (ook) sprake van brandschade (10%) en/of waterschade (7%).

3 Gebouwenkenmerken

3.1 Type woning

Een derde van de fatale woningbranden is ontstaan in een rijtjeswoning. In totaal vond de helft van de fatale woningbranden plaats in een eengezinswoning, waaronder rijtjeswoningen. Bijna twee vijfde vond plaats in een appartement (37%) en een klein deel vond plaats in een chalet of caravan (10%) en een kelderbox van een galerijflat (3%).

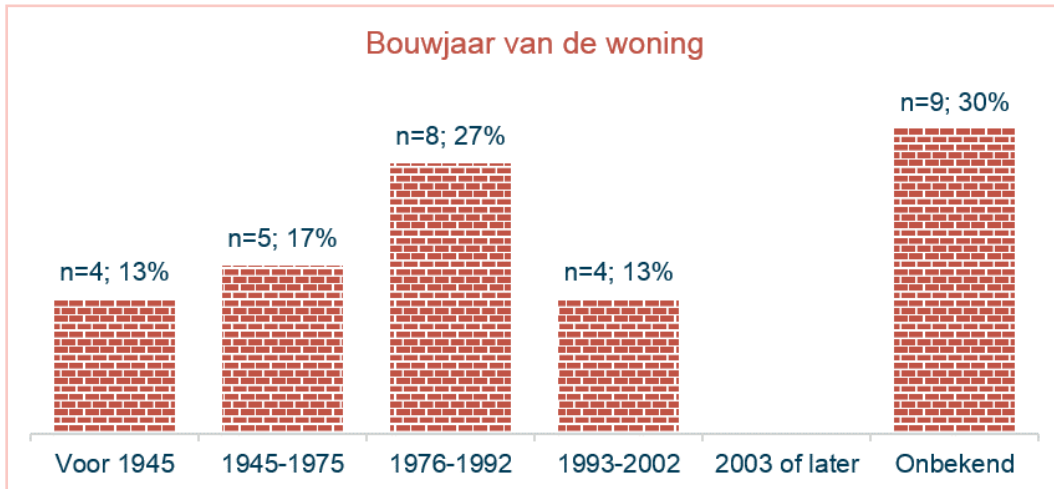

Bij bijna een derde van de fatale woningbranden (30%) was sprake van zorgverlening aan huis (aanleunwoning/seniorenflat), waarbij in 1 geval sprake was van een appartement in een verzorgingstehuis.

3.2 Bouwjaar en eigendomssituatie

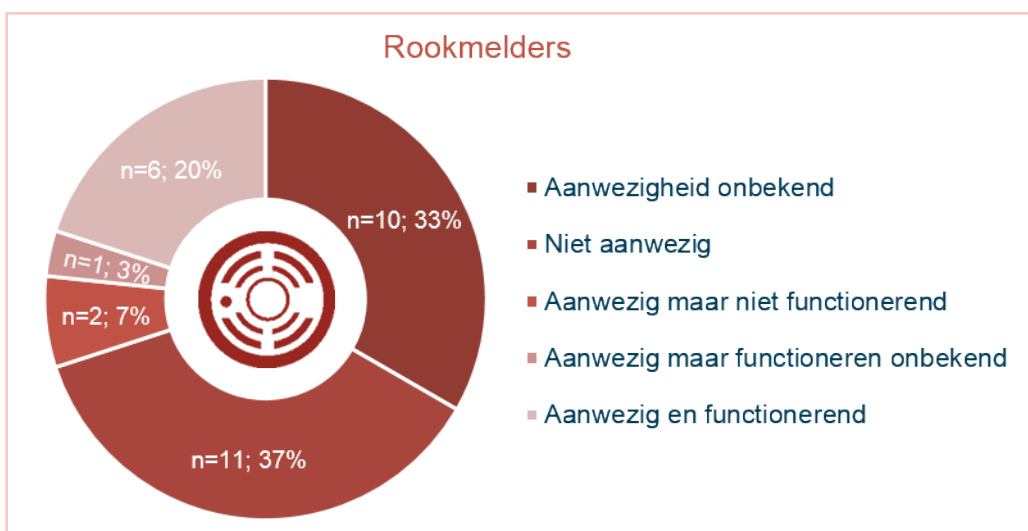
Bijna de helft van de fatale woningbranden (47%) vond plaats in een koopwoning, bijna een vijfde in een huurwoning (17%) en bij bijna twee vijfde is de eigendomssituatie niet bekend (37%).

Van bijna een derde van de woningen (30%) is het bouwjaar niet bekend en ongeveer een achtste van de woningen is gebouwd onder het regiem van het Bouwbesluit (na 1992). Geen enkele woning is in 2003 of daarna gebouwd.

3.3 Rookmelders

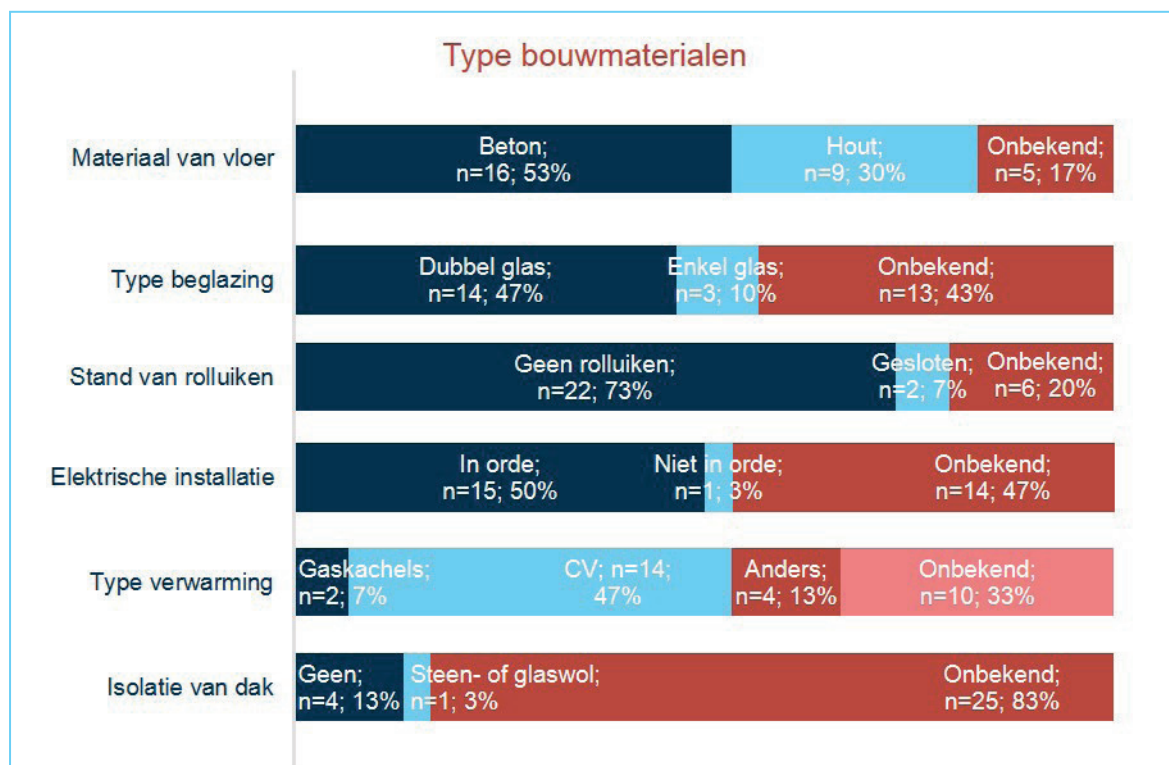
Bij bijna een derde van de fatale woningbranden (30%) was een rookmelder aanwezig. Bij een vijfde van de fatale woningbranden was er zelfs sprake van een functionerende rookmelder. In 3 gevallen is hierdoor de brand door burens, thuiszorgpersoneel of voorbijgangers ontdekt. In 2 gevallen was sprake van een brandmeldinstallatie (BMI) waardoor verzorgend personeel is gealarmeerd. In 1 geval is de bewoner zelf door de rookmelder gealarmeerd, maar kon deze persoon vanwege een beperkte mobiliteit niet snel genoeg vluchten.

In 4 van de 6 fatale woningbranden met functionerende rookmelder(s) was het slachtoffer niet of beperkt zelfredzaam. In de andere 2 gevallen was het slachtoffer zelfredzaam, waarbij in 1 geval wel sprake was van zorgverlening aan huis. Beide slachtoffers zijn aangetroffen in de ruimte waarin de brand is ontstaan. In beide gevallen was de brand bij het ontdekken al gedoofd. In het ene geval bevond de geactiveerde rookmelder zich in de hal, terwijl de brand in de keuken is ontstaan en de deur van de keuken dicht was. Daardoor is de brand mogelijk pas laat ontdekt. In het andere geval bevond de rookmelder zich in de woonkamer, waar de brand ook is ontstaan. Maar doordat kleding van het slachtoffer in brand is geraakt, was snel sprake van een niet overleefbare situatie.

3.4 Invloed van bouwkundige kenmerken

Bij iets meer dan de helft van de woningbranden (53%) was de vloer van de woning van beton. In bijna de helft van de gevallen was sprake van dubbel glas (47%) of is niet bekend welk type beglazing was toegepast (43%). Bij de meeste fatale woningbranden (73%) waren er geen rolluiken voor de ramen aanwezig. In de helft van de gevallen was de elektrische installatie in orde, maar in bijna de helft (47%) van de gevallen is niet bekend of de elektrische installatie in orde was. In bijna de helft van de fatale woningbranden (47%) werd de woning verwarmd door een cv-installatie. In de meeste gevallen (83%) is niets bekend over de isolatie van het dak van de woning.

Bij 8 fatale woningbranden (27%) hebben de bouwmaterialen invloed gehad op de brandontwikkeling. In bijna alle gevallen was sprake van een combinatie van bouwmaterialen die van invloed is geweest. In 4 gevallen heeft de houten vloer een bijdrage geleverd aan de brandontwikkeling. Bij 3 branden is de dubbele beglazing van invloed geweest. Bij 2 branden waren de gesloten rolluiken van invloed. Bij 2 branden heeft het type verwarming invloed gehad, waarbij in het ene geval de verwarming bestond uit gaskachels en in het andere geval uit een cv-installatie met een houtkachel. Bij 2 branden is de dakisolatie van invloed geweest, maar het type isolatie is niet bekend. Bij 1 brand is gemeld dat de elektrische installatie van invloed is geweest, aangezien de brand door een defect apparaat is ontstaan.

Bij 2 fatale woningbranden (7%) zijn de bouwmaterialen van invloed geweest op het overlijden van het slachtoffer. In beide gevallen was sprake van een combinatie van bouwmaterialen die van invloed is geweest. Bij beide branden waren de gesloten rolluiken van invloed, waarbij in 1 geval ook sprake was van dubbele beglazing. Bij 1 brand is gemeld dat de dakisolatie van invloed is geweest en dat het type isolatie niet bekend is.

4 Menskenmerken

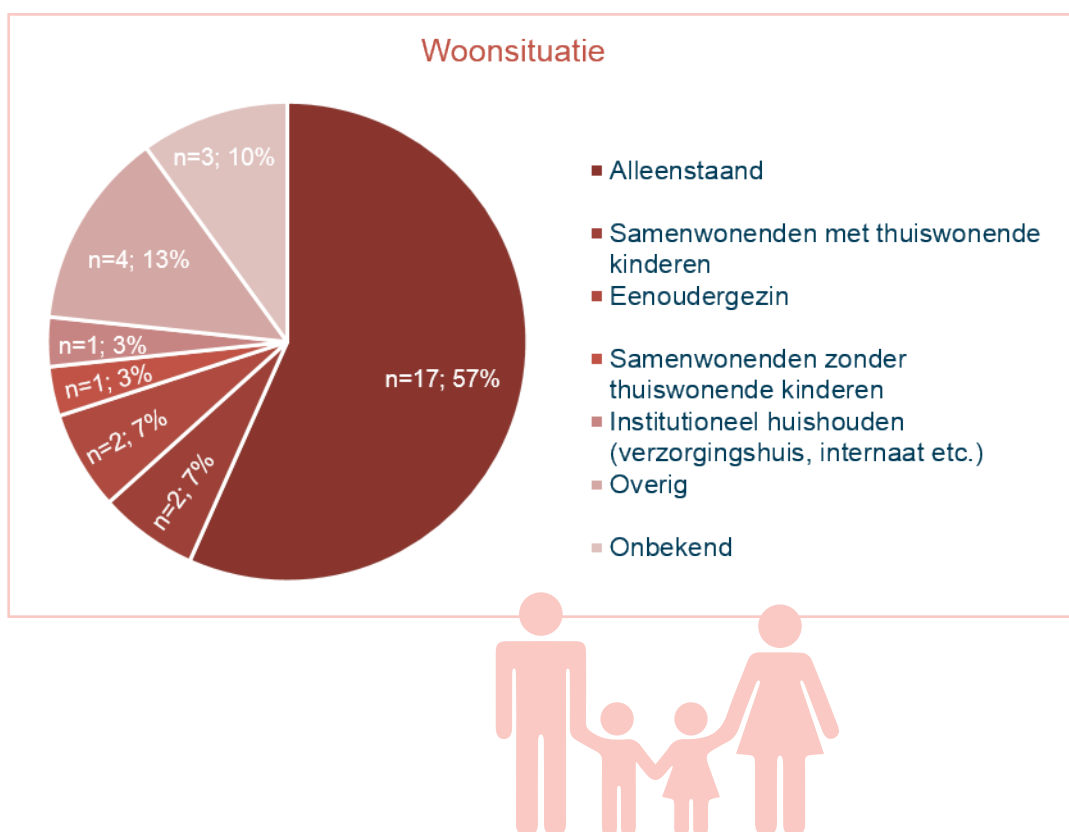
4.1 Gewonden en in eerste instantie geredde slachtoffers

Bij de meeste fatale woningbranden (90%) zijn behalve de dodelijke slachtoffers⁶ geen gewonden⁷ gevallen. Bij 2 fatale woningbranden hebben andere aanwezigen (1, respectievelijk 3) de brand overleefd zonder verwondingen op te lopen.

Bij bijna een vijfde van de fatale woningbranden (17%) is het dodelijke slachtoffer in eerste instantie gered⁸, maar later alsnog aan de gevolgen van de brand overleden. Bij 3 fatale woningbranden hebben andere aanwezigen de brand wel overleefd dankzij een redding. Hierbij zijn in totaal 4 gewonde personen gered.

4.2 Woonsituatie, geslacht en leeftijd

Bij de meeste fatale woningbranden (57%) waren de slachtoffers alleenstaand. Bij ruim drie kwart van de fatale woningbranden (77%) was het slachtoffer op het moment van de brand alleen thuis.

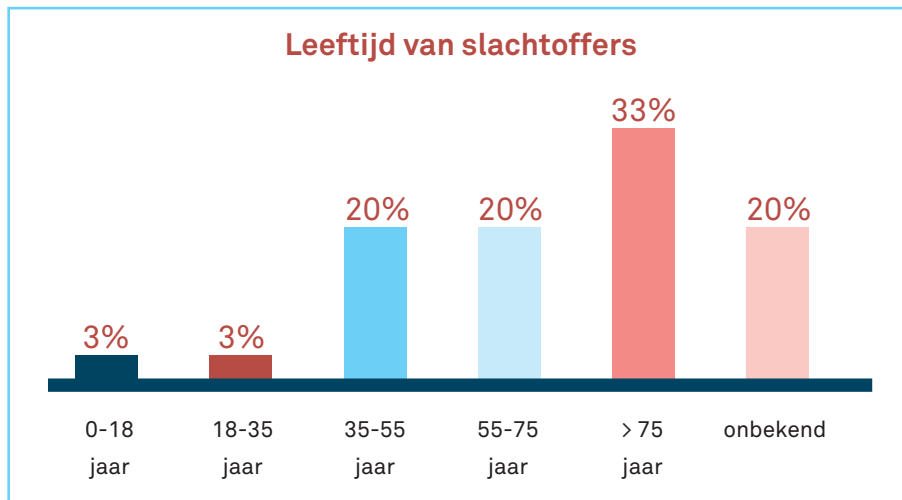

6 Een dodelijk slachtoffer is iemand die ten gevolge van de brand of ten gevolge van de verwondingen die hij of zij bij de brand heeft opgelopen, is overleden. Dat kan direct zijn, maar ook na weken of maanden. Hoewel het dan lastig is te achterhalen, is er nog wel steeds sprake van een branddode. Het tijdstip van overlijden is dan niet van belang.

7 Een gewonde is iemand die voor zijn verwonding is behandeld in het ziekenhuis. Het maakt daarbij niet uit of hij of zij is opgenomen of na de behandeling direct het ziekenhuis heeft verlaten. Personen die kleine 'verwondingen', zoals schaafwonden, blauwe plekken en lichte ademhalingsproblemen, hebben opgelopen vallen NIET in de categorie 'gewonden'.

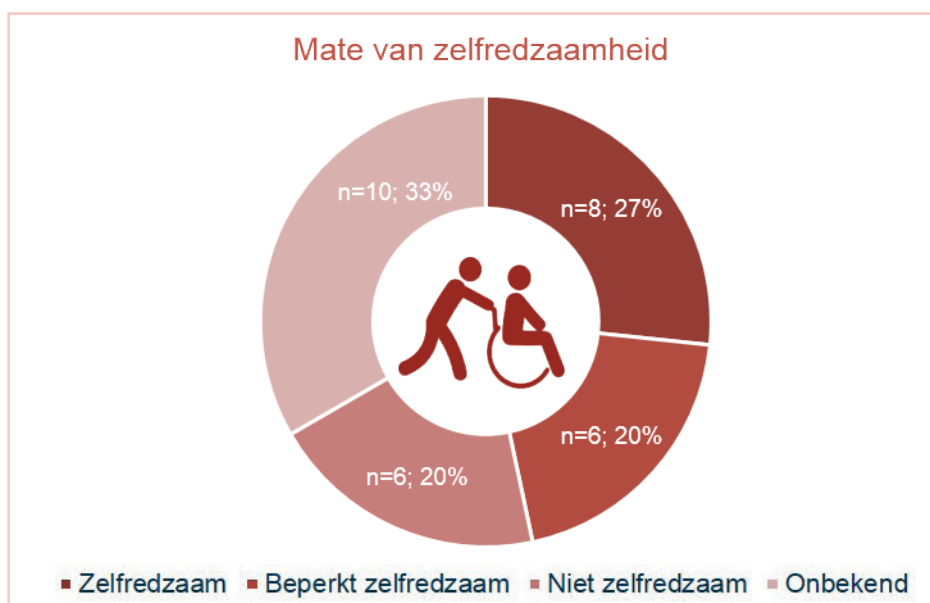
8 Een geredde is iemand die zonder deze redding in een slechtere conditie zou komen. De slechtere conditie kan veroorzaakt worden door brand (hitte, vuur), rook of bijvoorbeeld springen. Als mensen op een balkon of dak staan en uit voorzorg van het balkon of dak gehaald worden, is dat geen redding. Ook als mensen uit een niet door brand bedreigd brandcompartiment gehaald worden is dat geen redding.

Twee derde van de slachtoffers bij fatale woningbranden is man. Van een vijfde van de slachtoffers is de leeftijd niet bekend, bij de overige slachtoffers varieert de leeftijd tussen 16 en 93 jaar. De gemiddelde leeftijd is 63 jaar (sd = 25,6).

4.3 Mate van zelfredzaamheid

De mate van zelfredzaamheid wordt bepaald door de mate van mobiliteit, zicht, gehoor en verstandelijk vermogen. Een persoon is verminderd (of beperkt) zelfredzaam als er sprake is van een beperking in mobiliteit, zicht of gehoor. Wanneer sprake is van een beperkt verstandelijk vermogen of een combinatie van beperkingen, dan wordt een persoon als niet zelfredzaam aangeduid. Twee vijfde van de slachtoffers is beperkt of niet zelfredzaam.

Daarnaast kan de zelfredzaamheid beperkt worden door de situatie waarin de persoon zich bevindt. Wanneer een persoon slaapt en/of zich in de brandruimte bevindt, is sprake van een verminderde zelfredzaamheid. Drie vijfde van de slachtoffers sliep op het moment van de brand en twee vijfde was wakker. Bijna twee derde van de slachtoffers (63%) is aangetroffen in de ruimte waarin de brand is ontstaan, een derde is in een andere ruimte aangetroffen en in 1 geval is niet bekend of de ruimte waarin het slachtoffer is aangetroffen ook de ruimte is waarin de brand is ontstaan.

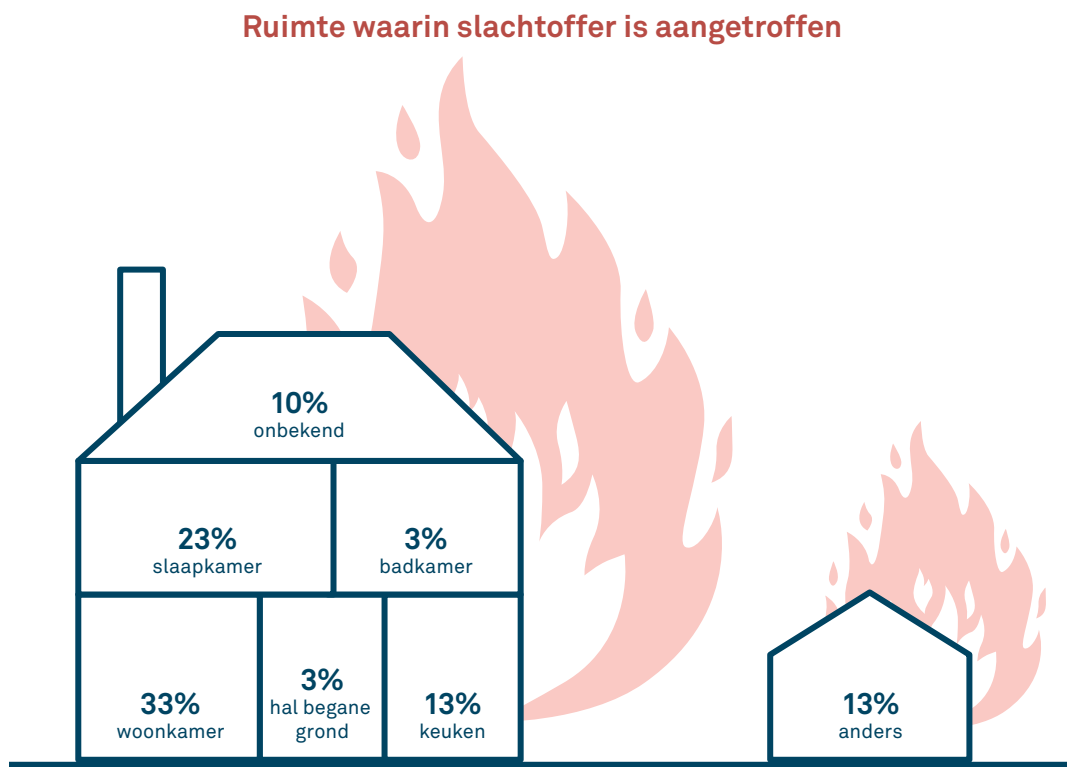
4.4 Wijze van ontdekken van de brand

Bij een derde van de fatale woningbranden hebben de bewoners de brand zelf niet ontdekt en bij iets meer dan een kwart van de fatale woningbranden (27%) is de brand ontdekt door eigen waarneming.

4.5 Locatie van slachtoffers en vluchtpoging

Een derde van de slachtoffers is in de woonkamer aangetroffen en bijna een kwart (23%) in de slaapkamer. In de categorie 'anders' vallen de begane grond (niet nader gespecificeerd), de gang van de kelderbox, de veranda en een woonkamer met open keuken.

Bijna een vijfde van de slachtoffers (17%) heeft vermoedelijk een vluchtpoging gedaan, ongeveer de helft van de slachtoffers (53%) heeft vermoedelijk geen vluchtpoging ondernomen en van bijna een derde van de slachtoffers (30%) is dit niet bekend.

4.6 Moment en plaats van overlijden

De meeste slachtoffers (83%) zijn ter plaatse overleden en bijna een vijfde (17%) is na aankomst in het ziekenhuis overleden. Ongeveer drie kwart van de slachtoffers (76%) is vermoedelijk voor de aankomst van de brandweer overleden. Bijna twee derde (63%) is vermoedelijk zelfs al voor de melding van de brand overleden. Een vijfde van de slachtoffers is na aankomst van de brandweer overleden, waarbij het slachtoffer in eerste instantie is gered, maar later alsnog aan de gevolgen van de brand is overleden.

4.7 Situatie slachtoffer en factor van fataliteit

Bijna twee vijfde van de slachtoffers (37%) is in de slaap overvallen door de brand. Bij ruim een kwart van de slachtoffers (27%) is aangegeven dat er sprake was van een andere dan de in de vragenlijst genoemde situaties, te weten:

- > overvallen door de zeer snelle brandontwikkeling, na bluspoging gevallen
- > op slag dood na explosie
- > door immobiliteit geen mogelijkheid gehad tot vluchten
- > in shock
- > mogelijk onder invloed van verdovende middelen
- > mogelijk onwel geworden (3x).

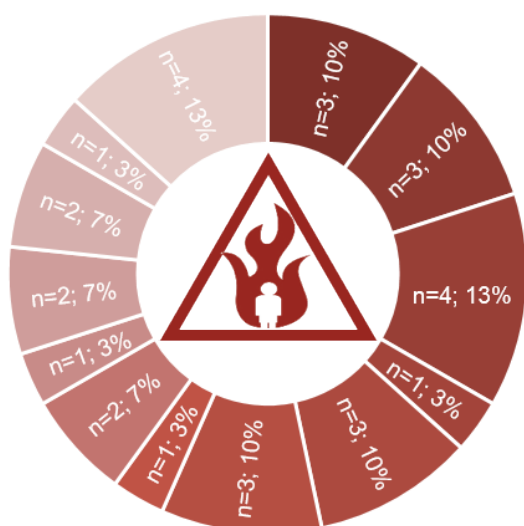

Situaties die (vermoedelijk) van toepassing zijn op het slachtoffer

Hoewel veel slachtoffers vermoedelijk in hun slaap zijn overvallen door de brand (37%), is dit niet in alle gevallen aangemerkt als de belangrijkste factor voor fataliteit, maar slechts voor 10% van de slachtoffers. Voor alle slachtoffers geldt dat een beperkte zelfredzaamheid, al of niet in combinatie met een snelle brandontwikkeling, het vaakst (16%) is genoemd. Daarnaast worden een snelle brandontwikkeling (13%) en het smoren van de brand (13%) relatief vaak gezien als belangrijkste factor voor fataliteit.

Belangrijkste factor voor fataliteit

- Onbekend
- In brand raken (van kleding) van het slachtoffer
- Beperkte zelfredzaamheid
- Snelle brandontwikkeling en beperkte zelfredzaamheid
- Snelle brandontwikkeling
- Overvallen in de slaap
- Geblokkeerde vluchtweg
- Hevige rookontwikkeling
- Onwetendheid brandgevaar
- Onwelwording
- Materialen of layout woning
- Explosieve verbranding
- Gesmoorde brand

Beperkte zelfredzaamheid

Snelle brandontwikkeling

Gesmoorde brand

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen. Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Brandweeracademie

De Brandweeracademie, onderdeel van het IFV, heeft als taak brandweermedewerkers en mensen werkzaam binnen rampenbestrijding en crisisbeheersing vakbekwaam te maken en te houden. Wij beogen een optimale interactie tussen onderzoek, onderwijs en beroepspraktijk tot stand te brengen, om zodoende een bijdrage te leveren aan de verdere professionalisering van hulpverleners.

Instituut Fysieke Veiligheid
Brandweeracademie
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
www.ifv.nl
026 355 24 10